

Клас: 5.

Дата: 19 травня 2020 року.

Урок № 66.

Тема: Головні образи повісті М. Вінграновського «Первінка»

В зошиті, в якому ти працюєш під час карантину, написати дату, яка написана вище. Переписати тему повністю (вона написана вище після слова «тема»).

Мотивація навчальної діяльності.

Вступне слово вчителя

Ви пам'ятаєте, що М. Вінграновському також довелося зазнати страждань на війні. І хоча тоді він був ще дитиною, він назавжди запам'ятав лихоліття тієї доби. Уявіть, маленький хлопчик пережив голод, розруху, постійний страх смерті та страх за своїх батьків. Він щодня чекав на листи від батька, але боявся, що одного дня листоноша принесе похоронку, як приносила невтішні звістки до сусідських родин. У цей важкий час страждали не лише люди, але й тварини.

Отже, мова сьогодні піде про ще один неймовірний твір М. Вінграновського, що носить назву «Первінка». Тож, вперед!

Аналіз твору «Первінка» М. Вінграновського.

Словникова робота.

Поясніть значення слів «налигач», «шелихвіст», «ворожбит», «френч», «бушат».

Налигач – мотузка або ремінь, який прив'язують до рогів худоби.

Ворожбит – той, хто вгадує майбутнє чи минуле, за якимись прикметами або ворожачи на картах.

Френч – військовий одяг в талію, з чотирма накладними кишенями і хлястиком.

Бушат (бушлат) – коротке двубортне пальто на теплій підкладці з відкладним коміром. Рід верхнього одягу військових.

Провесна – рання весна.

«Тигри» і «пантери» - потужні німецькі танки.

«Яструбки» - швидкі радянські літаки.

Магара – крупа з проса, з якої варили кашу, суп.

Стріха – солома, якою були вкриті хати.

Чуні – саморобні калоші з гуми чи шкіри.

Слово вчителя.

Війна – це кривава сторінка історії будь-якої країни, це скалічені долі, смерть, розруха. В Другій світовій війні Україна зазнала найбільших втрат.

Гинули дорослі, гинули і діти. Війна чорним круком ввірвалась в життя дітей: відняла радість, сміх, щасливі дні. Пошарпане війною дитинство, голод, страждання рано зробило хлоп'ят дорослими, виховавши в них недитячу силу духу, сміливість, здатність до самопожертви. Діти стали пліч-о-пліч з дорослим на захист рідної Вітчизни. Разом зі своїми рідними вони мужньо перенесли найстрашніше лихо – окупацію.

Майже всі чоловіки воювали на фронті, а тому на фабриках і оборонних підприємствах, біля верстатів і на полі працювали діти. Вони були позбавлені дитинства, їм рано довелося подорослішати. Таке раннє дорослішання бачимо на прикладі головного героя оповідання «Первінка», Миколки. Батько Миколки, Максим Миколайович, як і всі, пішов на фронт, тому хлопчику довелося стати в родині за старшого, адже мама хворіла, а братик і сестричка були меншими.

Створення асоціацій.

Перед тим, як ми розпочнемо безпосередню роботу над текстом, я хочу, щоб ви записали в зошит власні асоціації до слова «війна».

Посередині рядка напишіть слово «війна», а спочатку наступного рядка доберіть 3 – 5 асоціацій до цього слова.

Бесіда з учнями (усно дати відповіді на питання):

- ❖ Назвіть головних та другорядних персонажів твору.
- ❖ Як на початку твору автор описує німців? Знайдіть відповідь у творі.
- ❖ Навіщо автор подає такий опис, адже наші солдати ще більше страждали в полоні, помирили на війні? Які думки і почуття викликає у вас така картина?
- ❖ Чому мати доручила маленькому хлопчикові таку важливу справу, як купівля корови?
- ❖ Чому Первінка припала до душі Миколці?
- ❖ Які пригоди трапилися з головним героєм, коли він повертався з базару?

- ❖ Чому Миколка не прогнав собаку?
- ❖ Як до головного героя ставився дід Рятушник? Чим це пояснити?
- ❖ Як зреагували Собака та корова на повернення батька Миколки?
- ❖ Де селяни взяли зерно для сівби?
- ❖ Чому твір називається «Первінка»?

Гра «Уяви ситуацію». (Усно поміркувати).

Поміркуйте, який розвиток подій міг би бути, якби з головними персонажами трапилося таке.

1. Грошей у Миколки на корову не вистачило.
2. Під час дороги додому на хлопчика напали собаки.
3. Під час дороги додому Миколка б стрів пораненого собаку.
4. Первінку вдома не було б чим годувати.

Усне малювання.

Опишіть усно дорогу, якою вночі повертався Миколка з базару. Уявіть, що ви йдете нею самі. Які почуття ви пережили б? Яку картину намалювали б ви?

Підсумки.

Незвичайно рано вступив Миколка в доросле життя. Але він не був виключенням з правил. Тисячі дітей змусила війна «відмовитися» від дитинства, забути про розваги, іграшки, забути, врешті, про те, що вони – діти, й прийти на допомогу дорослим. Діти воювали на рівні з дорослими і в діючій армії, і в партизанських загонах, і в підпіллі.

І так вони вижили, вистояли, дочекалися світлого Дня Перемоги. А Миколка дочекався тата, який повернувся з фронту. Разом з дідом Рятушняком відкопали зерно, що ховали перед тим, як німці вступили в село. І почалася сівба. Найкраще свято для хліборобів, тому що це означало – попереду мирне життя.

Діти! Ми з вами живемо в такий час, коли наша українська земля здригається від вибухів, коли діти не вчаться в школі, а вчаться розпізнавати зброю, з якої стріляють вороги. Я бажаю вам мирного неба, ясных світанків, щасливого майбутнього. **(Усно дати відповіді на питання):**

- ❖ На цьому уроці я зрозумів (ла), що ... .
- ❖ Я думаю, що М. Вінграновський ... .
- ❖ Я бажаю, щоб ніколи люди не знали війни та горя, тому що ... .

Д / з.

Повторити вивчений матеріал (творчість М. Рильського, Гр. Тютюнника, М. Вінграновського), підготуватися до КР.

Завдання виконати до 22 травня 2020 року.